

പതിനാലാം കേരള നിയമസഭ

പതിനാറാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നമിട്ട ചോദ്യം നമ്പർ : 506

19.11.2019- ൽ മറുപടിക്ക്

സഹകരണ മേഖലയുടെ സമഗ്ര വികസനത്തിനായുള്ള പദ്ധതികൾ

ചോദ്യം	മറുപടി
<p>ശ്രീ.ഡി.കെ. മുരളി „ കെ.വി.അബ്ദുൾ ഖാദർ „ ആന്റണി ജോൺ „ എം. മുഹമ്മദ്</p>	<p>ശ്രീ. കടകംപള്ളി സുരേന്ദ്രൻ (ബഹു. സഹകരണവും വിനോദസഞ്ചാരവും ദേവസ്വവും വകുപ്പ് മന്ത്രി)</p>
<p>(എ) സംസ്ഥാനത്ത് സാമൂഹിക-സാമ്പത്തിക വികസനത്തിൽ നിർണ്ണായക പങ്കുവഹിക്കുകയും സാധാരണക്കാർക്ക് കൈത്താങ്ങായി മാറുകയും ചെയ്ത സഹകരണ മേഖലയുടെ സമഗ്ര വികസനത്തിനായി ഈ സർക്കാർ ആവിഷ്കരിച്ച പദ്ധതികൾ വിശദമാക്കാമോ;</p>	<p>(എ) • സംസ്ഥാനത്തെ ഹ്രസ്വകാല വായ്പ സഹകരണ സംഘങ്ങളെ നിലവിലുള്ള ത്രിതല സമ്പ്രദായത്തിൽ നിന്നും ദ്വിതല സമ്പ്രദായത്തിലേയ്ക്ക് പുനഃക്രമീകരിച്ച് ഒരു പുതിയ ബാങ്ക് രൂപീകരണമെന്ന സർക്കാർ തീരുമാനത്തിന് RBI അംഗീകാരം ലഭിച്ചിട്ടുള്ളതും നടപടികൾ അവസാനഘട്ടത്തിലുമാണ്. കേരളത്തിന്റെ സ്വന്തം ബാങ്കായി കേരള ബാങ്ക് നിലവിൽ വരുന്നതോടെ കേരളത്തിലെ ഹ്രസ്വകാല സഹകരണ വായ്പാ രംഗത്ത് സമൂല മാറ്റം വരുന്നതാണ്.</p> <p>• സമൂഹത്തിലെ താഴെ തട്ടിലുള്ളവർ, ചെറുകിട കച്ചവടക്കാർ എന്നിവരെ ബ്ലേഡ് പലിശക്കാരിൽ നിന്നും രക്ഷപ്പെടുത്തിക്കൊണ്ട് സഹകരണ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ ജനങ്ങളോടുള്ള പ്രതിബദ്ധത ഉയർത്തിപ്പിടിക്കുകയും ജനങ്ങളെ കൂടുതൽ സാമ്പത്തിക ഉൾച്ചേർക്കലിലേയ്ക്ക് നയിക്കുകയും അവരിൽ സാമ്പത്തിക സാക്ഷരത വളർത്തുകയും ചെയ്യുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ കടുംബശ്രീയുമായി സഹകരിച്ച് “മുറ്റത്തെമുല്ല” എന്ന ഗ്രാമീണ ലഘു വായ്പാ പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ച് സംസ്ഥാനത്ത് വിജയകരമായി നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു.</p> <p>• സംസ്ഥാനത്തുണ്ടായ പ്രളയദുരന്തത്തിന്റെ ഫലമായി വീടും, സ്വത്തുക്കളും, ജീവനോപാധികളും നഷ്ടപ്പെട്ട കുടുംബങ്ങളുടെ പുനരധിവാസത്തിന് സംസ്ഥാന സർക്കാരിനൊപ്പം ചേർന്ന് സഹകരണ വകുപ്പ് CARE Kerala (Co-Operative Alliance to Rebuild Kerala) എന്ന പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചു നടപ്പാക്കി വരുന്നു. കെയർ ഹോം, കെയർ ലോൺ, കെയർ ഗ്രേസ് എന്നീ മൂന്ന് ഉപപദ്ധതികൾ ഉൾപ്പെട്ടതാണ് കെയർ കേരളപദ്ധതി. ഇതിൽ ഏറ്റവും പ്രാധാന്യപ്പെട്ട പദ്ധതിയാണ് കെയർ ഹോം. പ്രളയദുരന്തത്തെ തുടർന്ന് വീടുകൾ നഷ്ടപ്പെട്ടവർക്ക് വീടുകൾ നിർമ്മിച്ചു നൽകുന്നതിനുള്ള ഭവന</p>

		<p>നിർമ്മാണ പദ്ധതിയാണ് കെയർ ഹോം പദ്ധതി. പദ്ധതി പ്രകാരം സംസ്ഥാനത്തൊട്ടാകെ 2152 വീടുകളാണ് നിർമ്മിച്ചു നൽകുന്നത്. സംസ്ഥാന സഹകരണ സംഘങ്ങളുടെ മേൽനോട്ടത്തിലാണ് നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടത്തുന്നത്.</p> <ul style="list-style-type: none"> • കെയർഹോം പദ്ധതി പ്രകാരം 2019 ഒക്ടോബർ 16 വരെ സംസ്ഥാനത്തൊട്ടാകെ 1841 വീടുകളുടെ നിർമ്മാണം പൂർത്തീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശേഷിക്കുന്ന വീടുകളുടെ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിലായി നടന്നു വരുന്നു. • സംസ്ഥാനത്തെ സഹകരണ സംഘങ്ങളിലെ കുടിശ്ശിക തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി നവകേരളീയം കുടിശ്ശിക നിവാരണ പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പാക്കി. • അട്ടപ്പാടിയിലെ ആദിവാസികളുടെ ആരോഗ്യ പരിപാലനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് പെരിന്തൽമണ്ണ ഇ.എം.എസ് സഹകരണ ആശുപത്രിയുടെ നേതൃത്വത്തിൽ ഒരു സമഗ്ര ആരോഗ്യപദ്ധതി വിജയകരമായി നടപ്പിലാക്കിവരുന്നു. • സഹകരണ മേഖലയിൽ, PAPCOS എന്ന ബ്രാൻ്റിൽ നെല്ലു സംഭരിച്ച് സംസ്കരിച്ച് വിപണിയിൽ എത്തിക്കുവാൻ നടപടി സ്വീകരിച്ചു വരുന്നു. • സഹകരണ വകുപ്പിന്റെ മേൽനോട്ടത്തിൽ സാഹിത്യ പ്രവർത്തക സഹകരണ സംഘത്തിന്റെ സംഘാടനത്തോടെ 'കൃതി അന്താരാഷ്ട്ര പുസ്തക മേള' 2018, 2019 വർഷങ്ങളിൽ സംഘടിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി. • സഹകരണ നയം സംസ്ഥാനത്ത് ആദ്യമായി നടപ്പിലാക്കി. • ഈ സർക്കാർ അധികാരത്തിൽ വന്ന ശേഷം വിവിധ സാമൂഹ്യ സുരക്ഷാ പെൻഷനുകൾ ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് വീട്ടിൽ നേരിട്ട് എത്തിക്കുന്ന പദ്ധതി, കെ.എസ്.ആർ.ടി.സി പെൻഷൻ പദ്ധതി എന്നിവ സംസ്ഥാനത്തെ സഹകരണ ബാങ്കുകൾ/സംഘങ്ങൾ വഴി നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു. • ഈ സർക്കാർ അധികാരത്തിൽ വന്ന ശേഷം സഹകരണ സംഘങ്ങളുടെ/സ്ഥാപനങ്ങളുടെ വികസനത്തിനായി 2016-17, 2017-18, 2018-19, 2019-20 (5.11.2019 വരെ) ആകെ 597.5170 കോടി രൂപ സംസ്ഥാന പദ്ധതി വഴിയും 246.4518 കോടി രൂപ എൻ.സി.ഡി.സി. പദ്ധതി വഴിയും അനുവദിച്ചു നൽകിയിട്ടുണ്ട്. • സഹകരണ വകുപ്പിനായി നിലവിലുള്ള തുടർ പദ്ധതികൾക്ക് ഉപരിയായി ഈ സർക്കാർ അധികാരത്തിൽ വന്നതിന് ശേഷം സഹകരണ വകുപ്പിന്റെ കീഴിലുള്ള എല്ലാ
--	--	--

		<p>സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെയും ആധുനികവൽക്കരണ ധനസഹായ പദ്ധതിയും, വനിതാ സഹകരണ സംഘങ്ങൾക്കുള്ള ധനസഹായ പദ്ധതിയും ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു.</p> <ul style="list-style-type: none"> • സംസ്ഥാനത്തെ വിവിധ മേഖലകളിൽ പ്രത്യേകിച്ച് ടൂറിസം മേഖലയിൽ തെരഞ്ഞെടുക്കപ്പെടുന്ന സഹകരണ സംഘങ്ങൾ മുഖേന മാലിന്യസംസ്കരണം നടത്തുന്നതിനായിട്ടുള്ള പുതിയ പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് വേണ്ട പ്രാരംഭ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു. • കാർഷിക വായ്പയും കാർഷിക ഉത്പാദനവും വർദ്ധിപ്പിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ സംസ്ഥാനത്തെ സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ സംയുക്ത പങ്കാളിത്തത്തോടുകൂടിയ ബൃഹത് പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് രൂപരേഖ തയ്യാറാക്കിയിട്ടുണ്ട്. • സംസ്ഥാനത്തെ പട്ടികജാതി/പട്ടികവർഗ്ഗ സഹകരണ സംഘങ്ങളെ പുനരുജ്ജീവിപ്പിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യത്തോടെ 'പുനർജ്ജനി' എന്ന നൂതന പദ്ധതിക്ക് രൂപരേഖ തയ്യാറാക്കി നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു വരുന്നു. • കൂടാതെ യുവജനങ്ങളെ സഹകരണ മേഖലയിലേക്ക് ആകർഷിക്കുന്നതിലേക്കായി വിദ്യാഭ്യാസ വകുപ്പുമായി ചേർന്ന് പദ്ധതികൾ ആവിഷ്കരിക്കുന്നതിന് നടപടി സ്വീകരിച്ചു വരുന്നു. • കൺസ്യൂമർഫെഡിൽ ഇ-ടെണ്ടർ സംവിധാനം നടപ്പിലാക്കി. • ഒരു ജില്ലയിലെ സഹകരണ മേഖലയുടെ സമ്പൂർണ്ണ വികസനം ലക്ഷ്യമാക്കി നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന സംയോജിത സഹകരണ വികസന പദ്ധതി തൃശൂർ ജില്ലയിൽ രണ്ടാം ഘട്ടം പദ്ധതിയുടെ ഭാഗമായി ആരംഭിച്ചു. ഇടുക്കി ജില്ലയിൽ നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന രണ്ടാംഘട്ടം പദ്ധതിയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിരുന്ന തങ്കമണി തേയില ഫാക്ടറി ഐ.സി.ഡി.പി. ധനസഹായത്തോടെ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചു. • സഹകരണ ഗവേഷണ മേഖല ശക്തിപ്പെടുത്തുന്നതിനും സഹകരണ പരിശീലനം വിപുലപ്പെടുത്തുന്നതിനും ലക്ഷ്യമിട്ട് സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനമാക്കിയ അഗ്രികൾച്ചറൽ സഹകരണ സ്റ്റാഫ് ട്രെയിനിംഗ് ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് (എ.സി.എസ്.റ്റി.ഐ)-ന്റെ പ്രവർത്തനം അന്താരാഷ്ട്ര നിലവാരത്തിലേക്ക് ഉയർത്തുന്നതിനായുള്ള നടപടി സ്വീകരിച്ചു.
--	--	--

			<ul style="list-style-type: none"> അന്താരാഷ്ട്ര സഹകരണ സഖ്യം വിഭാവനം ചെയ്ത നൂതന ആശയമായ 'പ്ലാറ്റ്ഫോം കോ-ഓപ്പറേറ്റീവ്സ്' കേരളത്തിൽ യാഥാർത്ഥ്യമാക്കുന്നതിനുള്ള പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനായുള്ള നിർദ്ദേശം പ്ലാനിംഗ് ബോർഡിൽ സമർപ്പിച്ചു.
(ബി)	<p>സഹകരണ വായ്പാ മേഖലയുടെ പ്രധാന വിഭവ സ്രോതസ്സായ നിക്ഷേപ സമാഹരണത്തിനായി ഈ സർക്കാർ എന്തെല്ലാം നടപടികളാണ് സ്വീകരിച്ചിട്ടുള്ളത് എന്നറിയിക്കാമോ,</p>	(ബി)	<p>സഹകരണ വായ്പാ മേഖലയുടെ പ്രധാന വിഭവ സ്രോതസ്സായ നിക്ഷേപ സമാഹരണത്തിനായി ഈ സർക്കാർ അധികാരത്തിൽ വന്നശേഷം 37-മത് (2016 ഡിസംബർ - ജനുവരി 2017) 38- മത് (2018 ജനുവരി - 2018 മാർച്ച് 31), 39-മത് (2019 മാർച്ച് മാസം) നിക്ഷേപ സമാഹരണ യജ്ഞങ്ങൾ നടത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഇതിൽ 37-ാമത് നിക്ഷേപ സമാഹരണ യജ്ഞം നടത്തിയത് കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ നോട്ട് നിരോധന പ്രഖ്യാപന സമയത്തായതിനാൽ സഹകരണ സംഘങ്ങൾ/ ബാങ്കുകൾക്ക് നിക്ഷേപത്തിൽ പുരോഗതിയുണ്ടാക്കാൻ സാധിച്ചിട്ടില്ല. 38-ാമത് നിക്ഷേപ സമാഹരണ യജ്ഞത്തിലൂടെ സഹകരണ സംഘങ്ങൾ/ബാങ്കുകൾക്ക് 13786.86 കോടി രൂപയുടെ നിക്ഷേപ പുരോഗതി കൈവരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. 39-ാമത് നിക്ഷേപ സമാഹരണ യജ്ഞത്തിൽ സഹകരണ സംഘങ്ങൾ/ബാങ്കുകൾക്ക് 7255 കോടി രൂപയുടെ നിക്ഷേപ പുരോഗതി കൈവരിക്കാൻ കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.</p>
(സി)	<p>സഹകരണ മേഖല നടത്തി വരുന്ന ജനക്ഷേമകരമായ പ്രവർത്തനങ്ങൾ എന്തെല്ലാമാണെന്ന് വിശദമാക്കാമോ,</p>	(സി)	<p>സംസ്ഥാനത്തെ സഹകരണ സംഘങ്ങളിലെ കടിശ്ശിക തീർപ്പാക്കുന്നതിനായി നവകേരളീയം കടിശ്ശിക നിവാരണ പദ്ധതി ആവിഷ്കരിച്ചു.</p> <p>സഹകരണ സംഘങ്ങളിൽ നിന്നും വായ്പ എടുത്ത ശേഷം മരണപ്പെടുകയോ മാതൃക രോഗം പിടിപെടുകയോ ചെയ്ത് വായ്പ തിരിച്ചടയ്ക്കുവാൻ കഴിയാത്ത വായ്പക്കാർക്ക് ആശ്വാസമേകി റിസ്ക് ഫണ്ട് പദ്ധതി സർക്കാർ ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കി വരുന്നു.</p> <p>കെയർഹോം പദ്ധതി പ്രകാരം 2019 ഒക്ടോബർ 16 വരെ സംസ്ഥാനത്തൊട്ടാകെ 1841 വീടുകളുടെ നിർമ്മാണം പൂർത്തീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ശേഷിക്കുന്ന വീടുകളുടെ നിർമ്മാണ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വിവിധ ഘട്ടങ്ങളിലായി നടന്നു വരുന്നു.</p> <p>കെ.എസ്.ആർ.ടി.സിയിൽ നിന്ന് വിരമിച്ച ജീവനക്കാർക്കുള്ള പെൻഷൻ കടിശ്ശിക ഉൾപ്പെടെയുള്ള തുക 2018 ഫെബ്രുവരി മാസം മുതൽ സഹകരണ ബാങ്കുകളുടെ കൺസോർഷ്യം രൂപീകരിച്ച് നൽകി വരുന്നു.</p>

കേരളം നേരിട്ട പ്രകൃതി ദുരന്തത്തിന്റെ പശ്ചാത്തലത്തിൽ പ്രളയ ബാധിത പ്രദേശങ്ങളിലെ ജനങ്ങൾക്ക് ഗൃഹോപകരണങ്ങൾ വാങ്ങുന്നതിനും വീടുകൾക്കുണ്ടായ ചെറിയ നാശനഷ്ടങ്ങൾ പരിഹരിക്കുന്നതിനും നഷ്ടമായ ജീവനോപാധികൾ നേടുന്നതിനുമായി സംസ്ഥാന സർക്കാർ പ്രഖ്യാപിച്ച റീസർജന്റ് കേരള ലോൺ സ്കീം (RKLS) എന്ന പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്നതിന് 46/2018 നമ്പർ സർക്കുലർ പ്രകാരം സഹകരണ സംഘം രജിസ്ട്രാർ നിർദ്ദേശം പുറപ്പെടുവിച്ചിരുന്നു. അയൽക്കൂട്ടങ്ങൾക്ക് അക്കൗണ്ടുള്ള ജില്ലാ സഹകരണ ബാങ്കുകൾ/പ്രാഥമിക കാർഷിക വായ്പാ സംഘങ്ങൾ, മറ്റ് സഹകരണ സ്ഥാപനങ്ങൾ എന്നിവ മുഖേനയാണ് റീസർജന്റ് കേരള ലോൺ സ്കീം (RKLS) നടപ്പിലാക്കുന്നത്.

പ്രളയത്തിൽ മൃഗസംരക്ഷണ മേഖലയിലും, ജീവനോപാധി നഷ്ടപ്പെട്ടവർക്കും, സൂക്ഷ്മ, ചെറുകിട, ഇടത്തര വാണിജ്യ വ്യാപാര സ്ഥാപനങ്ങൾ, കടകൾ, കിസാൻ കാർഡ് ഉടമകൾ, അലങ്കാരപക്ഷി കർഷകർ, തേനീച്ച കർഷകർ എന്നീ വിവിധ മേഖലകളിലുള്ള ദുരന്ത ബാധിതർക്ക് അവരുടെ ഉപജീവന മാർഗ്ഗങ്ങൾ ബാങ്ക് വായ്പ ഉപയോഗപ്പെടുത്തി പുനരാരംഭിക്കുന്നതിന് ഉജ്ജ്വലന വായ്പാ സഹായ പദ്ധതി എന്ന പേരിൽ ഒരു പദ്ധതി സർക്കാർ ആവിഷ്കരിച്ച് നടപ്പിലാക്കുകയുണ്ടായി.

സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ വിവിധ ക്ഷേമ പെൻഷനുകൾക്കാവശ്യമായ തുകകൾ സഹകരണ ബാങ്കുകളുടെ കൺസോർഷ്യം രൂപീകരിച്ച് സഹകരണ സംഘങ്ങൾ വഴി നേരിട്ട് ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് വീട്ടിലെത്തിച്ചു നൽകുന്നു.

പൊതുവിപണിയിൽ നിത്യോപയോഗ സാധനങ്ങളുടെ വില വർദ്ധനവ് പിടിച്ചു നിർത്തുവാൻ സഹകരണ വകുപ്പ് കൺസ്യൂമർ ഫെഡറേഷൻ മുഖേനയും പ്രാഥമിക സഹകരണ സംഘങ്ങൾ നടത്തുന്ന നീതി സ്റ്റോറുകളിലൂടെയും സബ്സിഡിയോടുകൂടി 13 ഇനം നിത്യോപയോഗ സാധനങ്ങളുടെ ലഭ്യത ഉറപ്പാക്കി വിപണിയിൽ ശക്തമായി ഇടപെടുവരുന്നു.

വനിതാഫെഡ് വിവിധ പ്രോജക്ടുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ വനിതാ സഹകരണ സംഘങ്ങൾ വഴി വനിതകൾക്ക് തൊഴിലവസരം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനും അതുവഴി വനിതകളുടെ ജീവിത നിലവാരം മെച്ചപ്പെടുത്തുക എന്ന

			ഉദ്ദേശത്തോടുകൂടി വനിതാ സംഘങ്ങൾക്ക് വായ്പ നൽകിവരുന്നു.
(ഡി)	ജനങ്ങളെ ബ്ലേഡ് പലിശക്കാരടെ ചൂഷണത്തിൽ നിന്നും രക്ഷിക്കുന്നതിനായി ആവിഷ്കരിച്ച മുറ്റത്തെ മുല്ല പദ്ധതി സംസ്ഥാനമൊട്ടാകെ വ്യാപിപ്പിക്കാൻ നടപടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ടോ;	(ഡി)	ജനങ്ങളെ ബ്ലേഡ് പലിശക്കാരടെ ചൂഷണത്തിൽ നിന്നും രക്ഷിക്കുന്നതിനായി ആവിഷ്കരിച്ച മുറ്റത്തെമുല്ല പദ്ധതി സംസ്ഥാനമൊട്ടാകെ വ്യാപിപ്പിക്കാൻ നടപടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഈ പദ്ധതി പാലക്കാട് ജില്ലയിൽ പൈലറ്റ് പ്രോജക്ടായി നടപ്പിലാക്കുകയും ആയത് വൻ വിജയമായതിനെത്തുടർന്ന് സംസ്ഥാനത്തെ എല്ലാ ജില്ലകളിലേയ്ക്കും ടി പദ്ധതി വ്യാപിപ്പിക്കുകയും നിലവിൽ എല്ലാ ജില്ലകളിലും ടി പദ്ധതി കാര്യക്ഷമമായി നടന്നുവരുന്നു.
(ഇ)	പ്രസ്തുത പദ്ധതി പ്രകാരം നാളിതുവരെ എത്ര തുക ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് വിതരണം ചെയ്തിട്ടുണ്ടെന്ന കണക്ക് ലഭ്യമാണോയെന്ന് അറിയിക്കാമോ?	(ഇ)	മുറ്റത്തെമുല്ല പദ്ധതി പ്രകാരം 10.11.2019 വരെ ഗുണഭോക്താക്കൾക്ക് 2,19,34,14,026/- രൂപ (ഇരുനൂറ്റി പത്തൊൻപത് കോടി രൂപ) പതിനാലായിരത്തി ഇരുപത്തിയാറ് രൂപ) വിതരണം ചെയ്തിട്ടുണ്ട്.

 സെക്ഷൻ ഓഫീസർ